

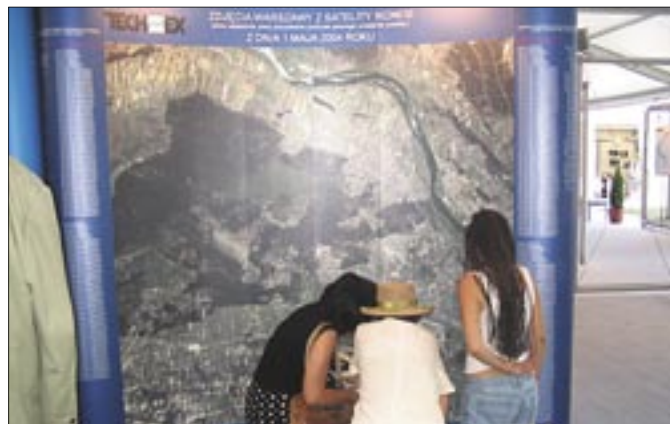
ALICJA WYSOCKA

redaktor wydania

Początek wakacji za nami: jedni już wyjechali na urlop, inni właśnie się przygotowują. Ale co zrobić, jeśli do odpoczynku jeszcze kilka długich tygodni albo to do nas na swój urlop przyjeżdżają goście? W Warszawie nie można się nudzić i tylko od nas zależy, jak to banalne stwierdzenie wypełnimy treścią. My zapraszamy na Stare Miasto, gdzie zawsze coś się dzieje, także w przestrzeni sakralnej... Miłośnikom warszawskich świątyń proponujemy też spacer szlakiem stołecznych bazylik: zaczynamy od Pragi i jej niezwykłej bazyliki Serca Jezusowego. A kto chce pomarzyć, jak za 5, 10, 15 lat będzie wyglądała stolica, nie przepuści okazji obejrzenia planów inwestycyjnych zaprezentowanych na wystawie „Warszawa przyszłości”.

Surowe kształty postmodernistycznych budynków czy zielony park drzew i alejek z ławkami? – architekci i warszawiacy zastanawiają się nad otoczeniem Pałacu Kultury.

Do 7 sierpnia w wielkim, białym namiocie, ustawionym na wprost najwyższego budynku stolicy, można oglądać propozycje zagospodarowania najważniejszych punktów Warszawy. Najwięcej miejsca poświęcono placowi Defilad i otoczeniu Pałacu Kultury, ale są też plansze przedstawiające projekty rewitalizacji Krakowskiego Przedmieścia, nowej wizji placu Piłsudskiego, nowego Stadionu Olimpijskiego, zmienionego otoczenia ronda Dmowskiego, nowoczesnego Pasażu Wiecha, modernistycznego Centrum Chopinowskiego na Tamce i wreszcie placu Weteranów 1863 r. na Pradze. To ostatnie miejsce jest chyba najmniej znane pod swoją nazwą. Najczęściej mó-

ALICJA WYSOCKA

wi się o nim: przy zoo albo przy katedrze św. Floriana. To dobrze, że miasto chce zadbać o praską stronę stolicy, szkoda tylko, że myśli się o zaledwie jednym czy dwóch miejscach.

Wystawa „Warszawa przyszłości” i dyskusje o strategii rozwoju miasta nawiązują do przedwojennych wystaw, przygotowywanych przez zespół prezydenta Starzyńskiego, które odwiedzały setki tysięcy

Najwięcej emocji wzbudzały zdjęcia satelitarne Warszawy

warszawiaków. Można zresztą obejrzyć zdjęcia z tego okresu, a także powojenną Warszawę pod gruzami. Teraz widzimy stolicę przyszłości, taką, jaka będzie za 5 i 15 lat. Warto przyjrzeć się, gdzie i jak będziemy mieszkać, spędzać wolny czas i ... przyprowadzać turystów. Wystawa czynna jest w godz. 10.00–20.00. W namiocie można wypić kawę od Bliklego. **AW**

BEZ KULIS I PRZY PEŁNEJ WIDOWNI

ALICJA WYSOCKA

Ponad 30 spektakli teatralnych, pokazy tańca, instalacje, ambitne kino – tyle można było zobaczyć podczas 13. Międzynarodowego Festiwalu „Sztuka Ulicy”, który odbywał się w Warszawie od 1 do 6 lipca. Najwięcej widzów gromadziły występy artystów w sobotę i niedzielę. Spacerowicze na placu Zamkowym, Szerokim Dunaju, Rynku Nowego Miasta, praktycznie co godzina mogli zobaczyć coś nowego. Uliczna sztuka prezentowana była także m.in. w Pałacu Kultury i na Agrykoli. Artyści przyjechali z Polski, Austrii, Włoch, Węgier, Słowacji, Estonii, Francji, Czech, Hiszpanii. Ulubieńcem publiczności była austriacka trupa „Irrwisch”, która przywiozła dwa przedstawienia: „The mud-jumping” oraz „Nujork Denzing Kiwin”.

Stworzenie świata według słowackiego zespołu „Teatro Tatro”

Rodzinne konsultacje

WARSZAWA PRAGA. Duszpasterstwo Rodzin Diecezji Warszawsko-Praskiej uruchomiło w czerwcu Specjalistyczną Diecezjalną Poradnię Rodzinną. Można tam uzyskać porady z zakresu prawa rodzinnego, psychologii, pedagogii, uzależnień, mediacji rodzinnej, medycyny (lekarze internista i ginekolog), metod rozpoznawania płodności i planowania rodziny oraz pomoc duszpasterską. Poradnia mieści się przy ul. Grochowskiej 194/195, tel. 512 00 91.

Zamieszanie w aptekach

MAZOWSZE. Od 1 lipca leki refundowane można kupić na Mazowszu tylko na nowe recepty, posiadające kod paskowy.

Czy nowe recepty zlikwidują nadużycia?

Wakacje z BONUM i DOMEM

LATO NA MAZURACH. Już po raz szósty Fundacja BONUM, działająca przy parafii św. Stanisława Kostki na Żoliborzu organizuje letni wypoczynek dla dzieci z rodzin w trudnej sytuacji finansowej. Na dwa turnusy kolonijne do Lidzbarka wyjedzie 200 dzieci. Podobne kolonie organizuje nad jeziorem Jegliniec Fundacja DOM. Dzieci z Warszawy będą spędzać wakacje razem z rówieśnikami z suwalskich wsi. W sierpniu DOM organizuje też zajęcia z cyklu „Lato w mieście”.

Mazowsze było ostatnim województwem, w którym obowiązywały stare blankiety. Recepty były masowo podrabiane i z tego powodu tylko na Mazowszu resort zdrowia tracił rocznie ok. 1 mln zł. Problem w tym, że 20 tys. lekarzy musiało podpisać osobną umowę z NFZ na wydanie nowych recept, a następnie czekać ok. 10 dni na druk. Na dodatek nie wszystkie apteki zdążyły zaopatrzyć się w czytniki kodów paskowych. Recepty wypisane na starych drukach przed 30 czerwca są ważne przez trzy miesiące.

Prymas w Ameryce

DOYLESTOWN. Prymas Polski kard. Józef Glemp był gościem jubileuszu 50-lecia powstania sanktuarium maryjnego i pierwszego klasztoru zakonu paulinów w Stanach Zjednoczonych, w Doylestown, zwanego amerykańską Częstochową. 26 czerwca Prymas koncelebrował Mszę św. i wygłosił po polsku homilię dla ok. 20 tys. osób. Eucharystii przewodniczył kard. Justyn Rigali, arcybiskup Filadelfii. Obecni byli inni przedstawiciele Kościoła katolickiego z USA i Polski: kard. Edward Egan z Nowego Jorku, kard. Henryk Gulbinowicz oraz przełożony generalny paulinów o. Izydor Matuszewski.

Promocja w ambasadzie

POLAK-WĘGIER... „Bogu – Ojczyźnie – bliźniemu. Duchowni w życiu uchodźstwa polskiego na Węgrzech 1939–1945” – to tytuł książki, której promocja odbyła się 28 czerwca 2005 r. w Ambasadzie Republiki Węgierskiej w Warszawie. W promocji uczestniczyli m.in. abp Józef Kowalczyk, nuncjusz apostolski w Polsce, który przypomniał, że wielką odwagą było to, że Węgrzy nie zgodzili się na przejście wojsk niemieckich przez ich kraj, by zaatakować Polskę od południa. Publikacja ukazała się pod redakcją Krystyny Łubczyk w Oficynie Wydawniczej „RYTM”.

Unikać glonów

KĄPIELISKA. Przed sezonem wakacyjnym sanepid skontrolował stan kąpielisk w Warszawie i okolicach. Aż jedna trzecia wód w okolicach Warszawy nie nadaje się do zażywania letnich kąpeli. Trzeba uważać na kwitnące glony, a zwłaszcza na sinice, które mogą być przyczyną poważnych problemów skórnych. Kąpiel zabroniona jest m.in.: w Bugu – w okolicach miejscowości Brok, w Wiśle – w okolicach Kolonii Nadwiślańskiej i Czerwińska, w Świdrze – w okolicach Radiówka, Otwocka-Świdra, i w Świdrach Wielkich. Bez obaw można się za to kąpać w Jeziorku Czerniakowskim. Wykaz kąpielisk dopuszczonych i zamkniętych przez sanepid znajduje się w internecie na stronie www.wse.waw.pl.

Woda daje latem ochłodę, ale może być też niebezpieczna

Jednak druga nitka?

METRO. Za dwa lata powinna być gotowa ostatnia stacja metra – „Młociny”, ale władze miasta nie wykluczają dalszego wydłużania podziemnej kolejki. Znaczący rynek nieruchomości spodziewają się boomer budowlanego na północy Bielan. Tempa nabrały przygotowania do budowania dwóch stacji metra w centrum: plac Konstytucji i Muranów. Wiceprezydent

Andrzej Urbański zapowiedział także powrót do pomysłu budowy drugiej nitki metra w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Oznacza to, że na budowie drugiej nitki zarobi prywatne konsorcjum. Druga nitka prowadziłaby od Ronda Daszyńskiego do Dworca Wileńskiego, a jej wykonanie kosztowałoby ok. 2,3 mld zł.

Wieś w stolicy

WARSZAWA. Po egzotycznej sztucznej palmie na Rondzie de Gaulle'a i różowych świecących jelonkach na Powiślu, Warszawę „ozdobiono” kolorowymi krowami. Krowy zrobione są z włókna szklanego, zabezpieczonego przed wandalami. Trzydzieści krowich po-

sągów stanęło na rondach, ulicach, placach, przy stacjach metra i dworcach – w ramach akcji zwanej CrowParade. Krowy w Warszawie postoją przez 90 dni, a potem zostaną zlicytowane. Dochód z aukcji zostanie przeznaczony na cele charytatywne.

Ta krowa „zgięła się” na placu Trzech Krzyży

Zapowiedzi

■ **ROWEREM DO NIEPOKALANOWA.** Diakonia Wyzwolenia Diecezji Warszawskiej zaprasza do udziału w XXV Krajowej Pielgrzymce Krucjaty Wyzwolenia Człowieka, która odbędzie się 10 i 11 września w Niepokalanowie. Pielgrzymi archidiecezji warszawskiej pojedą do Niepokalanowa rowerami, wyruszając przed kościoła św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Włochach. Chętni mogą zgłaszać swój udział do 20 sierpnia. Kontakt: Jan Mieszczyński – zemichal@o2.pl, tel. 0 505-141-796, Dorota Majka – majkador@wp.pl, tel. 0 502-372-104.

■ **DLA „POSTAKADEMIKÓW”.** Osoby w wieku „postakademickim” mogą wziąć udział w rekolekcjach „o człowieku, który ucieka od/do czegoś, o Jezusie, który spotyka człowieka na tej drodze, o Eucharystii, która przemienia życie człowieka”. Rekolekcje przeznaczone są dla osób będących we wspólnotach i grupach modlitewnych, ale także dla tych, które nie mają za sobą takich doświadczeń. Spotkanie odbędzie się w domu rekolekcyjnym w Zalesiu Górnym w terminie 16–21 sierpnia. Koszt pobytu i wyżywienia wynosi 150 zł. Zgłoszenia przyjmowane są pod adresem: a.pelka@uw.edu.pl, tel. 0 505-082-765.

■ **WAKACJE Z MODLIWĄ I PRACĄ.** Centrum Światło–Życie w Krościenku i Ruch Światło–Życie z archidiecezji warszawskiej zapraszają studentów i osoby pracujące na rekolekcje do domu rekolekcyjnego „Wichrowka” w Dursztynie. Tematem będą „Słowa Jana Pawła II o prawdzie, wolności, odwadze, miłości...”. Spotkanie odbędzie się od 19 do 27 lipca, a jego koszt wyniesie 200 zł. Zgłoszenia: CDOR@oaza.pl, tel. (018) 262-32-35.

Warszawska prezentacja „Kompedium Katechizmu Kościoła Katolickiego”

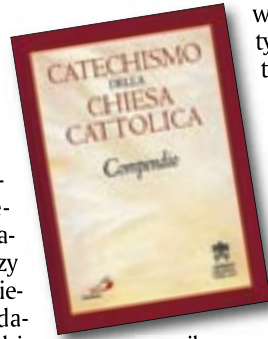
Przewodnik po wierze

Równoległe z watykańską prezentacją, 28 czerwca, w siedzibie Sekretariatu Episkopatu Polski zostało przedstawione „Kompedium Katechizmu Kościoła Katolickiego”.

Kompedium jest cztery razy krótsze niż duży katechizm, opublikowany w 1992 r., i stanowi jego streszczenie. Dotyczy tych samych zagadnień katolicyzmu: wyznania wiary, sakramentów i liturgii, życia człowieka i przykazań oraz modlitwy chrześcijańskiej. Napisane jest w formie 598 pytań i krótkich odpowiedzi. Jak podkreślił obecny na prezentacji ks. prof. Roman Murawski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, kompedium nie

zawiera nowych treści. Dodano do niego tylko teksty modlitw wspólnych i najważniejszych prawd nauki katolickiej.

Zamysł streszczenia prostego przewodnika wiary pojawił się w 2002 r., przy okazji obchodów dziesiątej rocznicy wydania dużego katechizmu. Zauważono wówczas, że katechizm jest zbyt obszerny, by powszechnie mógł służyć wiernym. Opracowanie Kompedium zlecił Jan Paweł II, a ostateczny tekst powstał jeszcze za jego życia. Zamierzał go uroczysto ogłosić 29 czerwca,

w uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła.

Prezentowane kompedium to zwięzłe streszczenie KKK. Będzie pomocą dla katechetów i rodziców, ale z pewnością nie wystarczy jako podręcznik czy materiał do przygotowania na przyjęcie sakramentów świętych.

Zaprezentowana w Watykanie i w Warszawie książka wydana została w języku włoskim. Polski przekład ukaże się we wrześniu nakładem wydawnictwa „Jedność”. **JJW**

Radio Józef gra już 11 lat

Mandylion na urodziny

W kościele na Zagórnej pracownicy i słuchacze Radia Józef świętowali 11. rocznicę uruchomienia rozgłośni.

Urodziny odbyły się w sobotę 25 czerwca. Rozpoczęła je wspólna adoracja Najświętszego Sakramentu, a później Msza św., której przewodniczył dyrektor rozgłośni ks. Marcin Brzeziński. Potem słuchacze mieli okazję zobaczyć i porozmawiać ze swoimi ulubionymi preterami i autorami audycji. Były oczywiście ciastka, w tym nawet urodzinowy tort upieczony przez słuchaczkę. W gronie przyjaciół znalazły się osoby pielgrzymujące z radiem po Polsce i Europie oraz darczyńcy, którzy wsparli rozgłośnię poprzez udział w specjalnej aukcji, odbywającej się na antenie od 20 do 24 czerwca. Licytowano między innymi dzieła Marka Jaromskiego, znanego artysty i... redaktora radia oraz niezwykle mandylion, wyhaftowany przez panią Ewę, stałą słuchaczkę. Obydwa dzieła osiągnęły rekordową ce-

ALICJA WYSOCKA

nę – 5 tysięcy zł. Nabywcy mandylionu zdecydowali się pozostawić go w radiu, co spotkało się z aplauzem słuchaczy i wdzięcznością dziennikarzy.

Ten wizerunek nie powstał przy pomocy farb, lecz nici

Radio Józef jest rozgłośnią archidiecezji warszawskiej, nadaje na fali 96,5 fm. Można go też słuchać online w internecie pod adresem www.radiojozef.pl. **AW**

Sonda

**JAK EWANGELIZOWAĆ
MŁODYCH**KS. BOGUSŁAW JANKOWSKI
ARCHIDIECEZJALNY DUSZPASTERZ
MŁODZIEŻY, SŁUŻBY LITURGICZNEJ
I POWOŁAŃ

Wyniki badań zostaną uwzględnione w tworzącym na przyszły rok katechetycznym programie

duszpasterskim dla młodzieży. Zawsze trzeba szukać skuteczniejszych metod dotarcia do młodego człowieka. Duszpasterstwo, które prowadzi się na szczeblu kurii warszawskiej, ma przede wszystkim wzmacniać te wysiłki, które podejmowane są w parafiach: uzewnętrzniać i pokazywać to, co najlepsze i warte upowszechnienia. Kuria na przykład w III sobotę września na Polach Wilanowskich organizuje spotkanie osób, które są zaangażowane w ruchy modlitewne. Nie tak dawno odbył się na pl. Zamkowym finał II Warszawskiego Festiwalu Piosenki Chrześcijańskiej. W wielu parafiach duszpasterze docierają do młodzieży, organizując różnego rodzaju rozgrywki sportowe. Mimo że badania pokazują pewien trudny do zaakceptowania obraz młodzieży, w życiu parafii jest dużo miejsca dla młodych. W nich upatrujemy nadzieję na ewangelizowanie tych, którzy są na drogach życia bez Boga.

PROF. ELŻBIETA FIRLIT, SGH

Młodzi mieszkańcy Warszawy są „zorientowani” wspólnotowo: na pierwszym miejscu stawiają rodzinę, czyli grupę najbardziej pierwotną. Ale niepokoić może to, że zdecydowanych zawsze mieszkać w naszym kraju jest tylko 28 proc. Aż 54 proc. młodych chce mieszkać poza Polską.

Agnostycy czy

Kiedy w 2003 r. kard. Józef Glemp Prymas Polski zlecał naukowcom opracowanie socjologicznego portretu młodych ludzi mieszkających w Warszawie, nikt nie mógł przypuszczać, że wyniki ujrzą światło dzienne dwa miesiące po śmierci Jana Pawła II, papieża ludzi młodych. Ale też nikt w najśmielszych przewidywaniach nie wiedział, **jak głęboko młodzi ludzie przeżyją ten „powrót do domu Ojca”.**

*tekst i zdjęcia***TOMASZ GOŁĄB**

Nie znam ani jednego duszpasterza w Warszawie i okolicach, który nie narzekałby na trudności w związaniu młodzieży z życiem Kościoła. Owszem, są ośrodki, w których specjalne Msze św. dla studentów mają długą tradycję i przyciągają wielu młodych ludzi. Tak jest na przykład w kościele św. Zygmunta na Bielanach, dokąd na niedziel-

ną wieczorną Eucharystię ciągną nieraz z odległych dzielnic. Podobnie w kościele św. Anny, w duszpasterstwie akademickim dominikanów na Służewie, czy u św. Jacka na Freta, gdzie młodzi zapraszani są od poniedziałku do piątku na Mszę świętą w kaplicy, a po niej – na wspólne śniadanie w kuchni duszpasterstwa. Ale to raczej wyjątki od reguły. Niestety...

Podstawowym celem przeprowadzonego w listopadzie 2003 roku badania socjologicznego było rozpoznanie postaw religijno-moralnych i społecznych młodzieży uczącej

się i studiującej w Warszawie. Uznano, że pokolenie pontyfikatu Jana Pawła II, związane z wielkim ośrodkiem miejskim, urodzone i wychowywane w latach nauczania papieża Polaka, jest zbiorowością, która powinna być poddana bliższej obserwacji socjologicznej. Stąd też badaniami objęto respondentów w wieku od 16 do 24 roku życia. Jako młodzież Warszawy potraktowano także tych, którzy pochodzą z innych miejsco-

Trzech na pięciu młodych ludzi w Warszawie mówi o sobie: „wierzący”

religijno-moralną młodzieży Warszawy

Wiedniczenie?

wości, ale uczą się i studiują w szkołach i uczelniach stolicy.

Czy słusznie zakłada się, że wyniki takich badań są oczekiwane przez hierarchię kościelną, nauczycieli, rodziców, a także socjologów śledzących na co dzień przemiany świadomości młodzi, będącej ważnym aktorem życia społecznego? Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej po raz pierwszy w swojej historii opublikowało książkę socjologiczną. Nakład 1000 egzemplarzy nie sugeruje spodziewanego „szerokiego odzewu”, ale też nikt nie ma złudzeń, że wiedzę o młodzi duszpasterze czerpią z tego typu opracowań.

Jak zatem wygląda portret przeciętnego młodego mieszkańca Warszawy? Prawie na pewno (87 proc. badanych) przyznaje się do katolicyzmu (tylko 8 proc. nie przyznaje się do żadnego wyznania). Aż trzech na pięciu pytanych określa się jako głęboko wierzący i wierzący. Ale badanie świadomości religijnej wypadło tym gorzej, im bardziej brnie się w szczegółowe kwestie. Przeciętny wskaźnik aprobaty wybranych dogmatów wiary kształtuje się na poziomie 57 proc. (np. 73 proc. uznaje za wiążące przykazanie piąte, ponad połowa – przykazanie „Czcij ojca swego i matkę swoją”). Co trzeci młody człowiek określa się jako systematycznie praktykujący, a nieco więcej – 37 proc. – jako rzadko praktykujący i niepraktykujący. W każdą i prawie w każdą niedzielę uczęszcza na Mszę świętą prawie 40 proc. badanych (badano deklaracje, a nie faktyczne uczestnictwo), jedynie co dziesiąty badany nie bierze w niej nigdy udziału. Przynajmniej raz w roku spowiada się prawie 62 proc. młodych, w tym 13 proc. korzysta z sakramentu pokuty co miesiąc. Dla młodzieży, u której obserwuje się większe wskaźni-

Badania religijności młodzieży Warszawy zlecił kard. Józef Glemp

ki uczęszczania na Mszę świętą i przystępowania do spowiedzi, praktyki te nie są jedynie wypełnieniem obowiązku, ale również przeżyciem religijnym.

Duszpasterze od dłuższego czasu zauważają jednak rozdział między identyfikacją z wiarą religijną a aprobatą dla moralności religijnej. Badana młodzież (trzytyśięcna próba) w większości, bo blisko w 58 proc., opowiada się za akceptacją etyki sytuacyjnej. Dla nich „nie ma jasnych i absolutnych kryteriów określających, co jest dobre, a co jest złe. Dobro i zło zależy w dużej mierze od okoliczności”. Przeciwnego zdania jest tylko około 20 proc. badanych. Również normy Dekalogu traktowane są przez respondentów dość selektywnie. Podobnie jest z akceptacją norm etyki seksualnej. Na przykład około 70 proc. nie akceptuje zdrady małżeńskiej, 40 proc. związków homoseksualnych i blisko tyle samo aborcji. Ale jednocześnie trzy czwarte badanych akceptuje stosowanie środków antykoncepcyjnych, a co czwarty usprawiedliwia pracę w agencji towarzyskiej.

Młodzież nie łączy religijności z podporządkowaniem Kościołowi. Tylko 17 proc. populacji twierdzi, że nie można być człowiekiem religijnym bez Kościoła. Stosunkowo niewielka grupa badanych, bo licząca zaledwie 15 proc., całkowicie identyfikuje się z własną parafią, 35 proc. – jedynie częściowo, a aż 43 proc.

nie odczuwa z nią żadnej więzi. Ok. 67 proc. badanych przyznaje, że nie należy do żadnych wspólnot religijnych. W badaniu stwierdzono również, że wprawdzie ponad połowa młodzieży bierze regularnie udział w lekcjach katechezy, ale tylko niewiele ponad 3 proc. studentów uczestniczy w spotkaniach duszpasterstwa akademickiego.

Czy badania postaw młodzieży Warszawy dadzą się duszpastersko wykorzystać? I – co ważniejsze – czy odpowiadają rzeczywistej sytuacji młodych, którzy głęboko przeżyli śmierć Jana Pawła II?

– Papież był wskazywany jako autorytet przez 94 proc. młodych. Trudno się spodziewać, by śmierć kogoś tak ważnego w ich życiu, nie zmieniła sposobu patrzenia na świat i stosunku do wiary. Już dziś można powiedzieć, że w młodym pokoleniu, nie tylko Polaków, wartości religijne mają znaczenie, większe niż dla pokolenia ich rodziców – podkreśla prof. Elżbieta Firlit, socjolog ze Szkoły Głównej Handlowej. ■

Sonda

JAK EWANGELIZOWAĆ MŁODYCH

KS. PROF. WITOLD ZDANIEWICZ, INSTYTUT STATYSTYKI KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

W porównaniu do wcześniejszych badań religijności całej populacji Polaków, zaobserwować można zwiększenie liczby osób, które nie przyznają się do żadnego wyznania religijnego. W skali kraju takich osób było w 1998 r. ok. 4 proc. W badaniach młodzieży warszawskiej – ok. 8 proc. Z wiekiem jednak stopień religijności wzrasta.

KS. DR SŁAWOMIR ZARĘBA, UKSW

Przywiązanie do praktyk religijnych wśród młodzieży nie jest małe, skoro aż trzy czwarte populacji deklaruje mniej lub bardziej systematyczne uczestnictwo w Eucharystii, a 28 proc. codziennie się modli. Gorzej wypadła stosunek młodych do wybranych zachowań społeczno-moralnych. Te postawy podlegają obecnie największym zmianom.

PROF. ANDRZEJ OCHOCKI, UKSW

Przeprowadziliśmy bardzo dokładne badania, obejmujące trzy tysiące osób ze wszystkich warszawskich uczelni wyższych oraz szkół ponadgimnazjalnych. Wyniki pokazujące postawy społeczno-religijne nie zmieniają się zbyt dynamicznie, choć socjologiczne badania wpływają na postawy młodych byłyby z pewnością bardzo ciekawe.

Związki polsko-węgierskie

Wystawa na pożegnanie

W kościele św. Stanisława Kostki można oglądać wystawę niezwykle ciekawych grafik ks. Lajosa Bajcsy z Budapesztu.

O związkach polsko-węgierskich zapisano już tysiące stron, ale wciąż dopisywane są karty poświęcone kontaktom katolików z obydwu krajów. W kościele św. Stanisława Kostki na Żoliborzu pokazywana jest wystawa grafik ks. Lajosa Bajcsy, kapłana opozycjonisty okresu komunistycznego na Węgrzech. W latach 70. był on jednym z tzw. pokolenia autostopowiczów, którzy przyjeżdżali do Polski poznawać nasz kraj i nawiązywać kontakty z opozycją. Uczestniczył też,

Węgierscy dyplomaci swoją pracę w Polsce zamknęli modlitwą i spotkaniem przy grobie ks. Jerzego Popiełuszki

ALICJA WYSOCKA

ze swymi przyjaciółmi w pielgrzymkach na Jasną Górę. W latach osiemdziesiątych pięć razy przyjeżdżał ze swoimi rodakami do grobu ks. Jerzego Popiełuszki, raz nawet przywołując petycję o beatyfikację kapłana podpisaną przez 500

osób! Przewiózł też do Budapesztu duplikat wystawy o ks. Jerzym z żoliborskiego kościoła. A teraz w tej świątyni pokazywane są jego prace. 26 czerwca na Żoliborzu odprawił po polsku Mszę św., która była zarazem dziękczynnie-

niem Bogu za pracę w Polsce dwóch dyplomatów węgierskich: Attili Szalai'a i Imre Molnara. Podczas uroczystości Polacy zaśpiewali po polsku hymn węgierski, a Węgrzy w swoim języku pieśń „Boże, coś Polskę”. **AW**

Czas zmian w parafiach

Nowi wikariusze

Decyzją metropolity warszawskiego kard. Józefa Glempa w czerwcu br. nastąpiły zmiany na stanowiskach wikariuszy. Następujący księża zostali skierowani do nowych parafii:

Ks. DARIUSZ BARTOSZEWICZ – św. Józefa; ks. DR GRZEGORZ BEREZYŃSKI – św. Jozafata; ks. PAWEŁ BUDZIAK – Wszystkich Świętych; ks. TADEUSZ CHOJNACKI – św. Bartłomieja w Rybiu; ks. PAWEŁ DUDZIŃSKI – św. Zygmunta; ks. JACEK DZIKOWSKI – św. Aleksandra; ks. MARIUSZ FIGURA – bł. Władysława z Gielniowa; ks. DARIUSZ FURMANIK – św. Aleksandra; ks. DARIUSZ GOĆLOWSKI – Ofiarowania Pańskiego; ks. ANDRZEJ JUŃCZYK – Najświętszego Zbawiciela; ks. RADOSŁAW JUREWICZ – św. Huberta w Zalesiu Gór-

nym; ks. GRZEGORZ KASZEWSKI – Miłosierdzia Bożego w Grójcu; ks. MACIEJ KLIM – Ofiarowania Pańskiego; ks. KRZYSZTOF KOŁAKOWSKI – Miłosierdzia Bożego w Grodzisku Maz.; ks. MAREK KOŁODZIEJSKI – Świętej Trójcy w Błoniu; ks. ZBIGNIEW KOMAN – NMP Matki Kościoła; ks. JERZY KRÓL – św. Maksymiliana M. Kolbego; ks. ANDRZEJ KUCHARCZYK – św. Augustyna; ks. JACEK ŁASKOWSKI – św. Edwarda w Pruszkowie; ks. MAREK LESZCZ – MB Fatimskiej; ks. FRANCISZEK LONGCHAMPS DE BERIER – rezydent par. św. Stefana Króla; ks. JAROSŁAW MIĘTUS – św. Michała Archanioła; ks. LUDWIK NOWAKOWSKI – Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny; ks. ROBERT OGRODNIK – Zesłania Ducha Świętego; ks. PAWEŁ OLEJARZ – Przemienienia Pańskiego w Grodzisku Maz.; ks. PIOTR PAŁAC – NMP Królowej Świata; ks.

SLAWOMIR PASZOWSKI – św. Barbary; ks. PIOTR PIETRZAK – św. Marii Magdaleny; ks. ANTONI PIOTROWSKI – MB Częstochowskiej w Piastowie; ks. ZBIGNIEW PORZEZIŃSKI – św. Wawrzyńca; ks. MAREK PRZYBYLSKI – Narodzenia NMP; ks. ROBERT RASIŃSKI – św. Michała Archanioła; ks. JAN RÓŻYCKI – Bogurodzicy Maryi; ks. WALDEMAR RYBICKI – św. Floriana w Brwinowie; ks. JANUSZ SAJNÓG – św. Aleksandra; ks. DR ANDRZEJ SANTORSKI – rezydent par. MB Królowej Meksyku; ks. JACEK SIEKIEŃSKI – św. Tomasza; ks. JAROSŁAW SIUCHTA – MB Fatimskiej; ks. PIOTR STANIEWICZ – kościół św. Marcina; ks. RAFAŁ STASIAK – św. Anny w Grodzisku Maz.; ks. ROBERT STRZEMIECZNY – św. Kazimierza w Pruszkowie; ks. ZBIGNIEW SUCHECKI – św. Jana Chrzyciela; ks. ARKADIUSZ SZCZEPANIK – św. Jana

Chrzyciela, oddelegowany do pracy w kościele akademickim św. Anny; ks. PIOTR SZEPIETOWSKI – MB Szkaplerznej w Warce; ks. KRZYSZTOF SZWARC – rezydent par. św. Franciszka z Asyżu w Izabelinie; ks. DR MAREK SZYMULA – rezydent par. bł. Edwarda Dektensa; ks. DARIUSZ SZYSZKA – św. Jana Chrzyciela, oddelegowany do pracy w kościele akademickim św. Anny; ks. ROBERT TOMASIK – Bogurodzicy Maryi; ks. PIOTR WALENDEK – św. Józefa Oblubieńca NMP w Pruszkowie; ks. TOMASZ WICHEREK – Narodzenia Pańskiego w Błoniu; ks. GRZEGORZ WIETESKA – Opatrzności Bożej; ks. ARKADIUSZ WIKTOROWICZ – św. Józefa; ks. Janusz Wójcikowski – bł. Władysława z Gielniowa; ks. ROBERT ZALEWSKI – św. Rafała i Alberta; ks. KONRAD ZAWŁOCKI – Wszystkich Świętych.

Poznajemy ważne kościoły Warszawy i okolic

Ile jest bazylik?

Na czas wakacji przerywamy cykl prezentacji parafii i proponujemy wspólne zwiedzanie bazylik mniejszych, których – co bardzo niewiele wie – jest w Warszawie i okolicach aż pięć. Każda z nich ma ciekawą historię i ciekawe miejsca do zobaczenia. Zaczynamy od najstarszej z nich – bazyliki Najświętszego Serca Jezusowego na Pradze (str. VIII).

Słowo „bazylika” ma dwa znaczenia. Pierwsze oznacza godność nadawaną kościołom, poprzez obdarzenie tytułem bazyliki większej lub bazyliki mniejszej. Drugie – związane jest z architekturą: bazylika jest typowo grecką formą budowli, znaną od V w. przed Chrystusem, przeznaczoną do zgromadzeń publicznych. Boczne nawy, oddzielone rzędami kolumn, umożliwiały ruch przychodzących. Bazylika była pałacem królewskim lub siedzibą wysokiego rangą urzędnika. Chryścijanie przejęli słowo „bazylika” na określenie miejsc sprawowania czci Boga. Z liturgicznego i prawnego punktu widzenia rozróżnia się bazyliki patriarchalne i bazyliki mniejsze.

Bazylika patriarchalna – od XVIII wieku nazywana bazyliką większą (*basilica maior*) – bezpośrednio podlega papieżowi. W Kościele jest tylko siedem bazylik patriarchalnych: w Rzymie – św. Jana Chrzciciela na Lateranie, Matki Bożej Większej, św. Piotra na Watykanie, św. Pawła

HENRYK PRZONDZIONO

za Murami i św. Wawrzyńca, oraz w Asyżu – św. Franciszka i NMP od Aniołów. Do przywilejów bazylik patriarchalnych należą między innymi tron i ołtarz papieski, specyficzne kołnopy (zasłona na tabernakulum) i szczególne odpusty. Odwiedzenie czterech pierwszych bazylik jest warunkiem uzyskania odpustu w roku jubileuszowym (co 25 lat). Ot-

Matką wszystkich kościołów archidiecezji jest bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela

warte są w nich święte drzwi *porta sancta*.

Bazylika mniejsza (*basilica minor*) to kościół obdarzony honorowym tytułem, wzorowanym na przywilejach bazyliki patriarchalnej. Papież Pius VI nadał go po raz pierwszy w 1783 r. kościołowi św. Mikołaja w Tolentino. Obecnie tytuł bazyliki mniejszej nadawany jest przez papieża lub w drodze prawa zwyczajowego

wego znacznym kościołom kolegiackim i klasztorom oraz sanktuariom maryjnym znanym jako miejsca pielgrzymkowe. Oznaczenie świątyni tym tytułem jest znakiem szczególnej więzi z Kościołem rzymskim i z osobą następcy św. Piotra. Uzyskanie tytułu stawia kościół jako wzór dla innych pod względem przygotowania i celebracji Mszy św. oraz sakramentów. Ponadto zobowiązuje do pielęgnowania zatwierdzonych form pobożności ludowej. Oznaczeniem bazyliki jest znak papieski, czyli skrzyżowane klucze, który może być używany jako ornament na chórach, sprzętach liturgicznych oraz na pieczęci zarządu bazyliki. Wierni, którzy nabożnie będą nawiedzać bazylikę i uczestniczyć w niej w jakimś obrzędzie lub przynajmniej pomodlą się słowami Modlitwy Pańskiej i odmówią wyznanie wiary, mogą, pod zwykłymi warunkami (sakramentalna spowiedź, przystąpienie do stołu Pańskiego i modlitwa w intencjach Ojca Świętego), dostąpić odpustu zupełnego w określonych dniach w roku.

Obydwie diecezje warszawskie szczytą się następującymi bazylikami (lista wedle daty nadania tytułu): bazylika Najświętszego Serca Jezusowego, ul. Kawęczyńska 53, bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście, bazylika Niepokalanego Poczęcia NMP w Niepokalanowie, bazylika katedralna św. Michała Archanioła i św. Floriana na Pradze, bazylika Świętego Krzyża przy Krakowskim Przedmieściu.

KRZYSZTOF PRZYGODA

■ R E K L A M A ■

Przyjaciele Świętego Józefa

- w niedziele po godz. 20

SZUKAMY DOBRYCH WIADOMOŚCI

Katolickie Radio Archidiecezji Warszawskiej Radio Józef 96,5 fm, Nasz nr konta: 0910201013000060200027185

PANORAMA PARAFII

Bazylika Najświętszego Serca Jezusa na Pradze

Książęca fundacja

Jeśli warszawiak mówi o bazylice, to wiadomo, że chodzi o tę na Pradze, mimo że stolica ma jeszcze trzy podobnie wyróżnione kościoły.

Bazylika Najświętszego Serca Jezusa na Kawęczynskiej jest nietypową budowlą na warszawskiej Pradze. Monumentalna, elegancka, wyróżnia się zdecydowanie na tle skromniejszej, choć niepozabawionej piękna (dziś przywracanego) praskiej zabudowy. Gdy ją budowano, musiała wydawać się prawdziwym kolosem, zwłaszcza gdy wokół dominowały drewniane domy robotników przemysłowych Szmulek.

Mieszkańcy ubogiej dzielnicy nie mogli wybudować tak okazałego kościoła. Z pomocą przyszli książę Michał Radziwiłł i jego żona Maria Ewa z Zawiszów. Już w 1902 r. kupili na rogu Kawęczynskiej i Otwockiej plac pod budowę, ale chyba nie planowali świątyni na taką skalę. W następnym roku zmarł zresztą książę Michał. Jego żona zamieszkała w skromnych warunkach, wszystkie dochody przeznaczając na potrzeby ubogich i Kościoła. Dowiedziała się, że w Rzymie jest możliwość kupienia 24 kolumn, które były przygotowywane dla rzymskiej bazyliki św. Pawła za Murami. Przywieziono je koleją na specjalnie połączonych wagonach z Włoch w 1915 r.: w stanie nienaruszonym przebrnęły przez dwie linie frontu! Projekt budowli autorstwa Łukasza Wolskiego (z poprawkami Hugona Kudery), wzo-

ZDJEŃCJA ALICJA WYSOCKA

rowany był na rzymskiej bazylice św. Pawła. Budowę rozpoczęto w 1907 r. Pierwszy etap zakończył się po siedmiu latach, następny obejmował lata 1920–1923.

Mnożyły się trudności: dokuczala woda z podziemnej żyły, hiperinflacja pochłonęła znaczne fundusze, no i Polska wybijała się na niepodległość.

Księżna Radziwiłłowa nie szczędziła jednak starań i środków. Już w 1904 r. dostała osobiste błogosławieństwo dla tej świątyni od papieża Piusa X (dokument jest przechowywany w archiwum parafii), a budowę sześciokrotnie wizytował wizytator i nuncjusz apostolski w Polsce Achille Ratti, późniejszy papież Pius XI. On to 23 sierpnia 1923 r. nadał budującej się jeszcze świątyni tytuł bazyliki mniejszej. Konsekracja nastąpiła 16 września tego samego roku. Uroczystościom przewodniczył kard. Aleksander Kakowski, a uczestniczyli prezydent RP Stanisław Wojciechowski i sekretarz nuncjatury Giovanni Mantini, późniejszy papież Paweł VI.

To najpiękniejszy kościół w Warszawie – powiedział mons. Achille Ratti, późniejszy papież Pius XI

Księżna od początku pragnęła, by kościół Najświętszego Serca Jezusa był ośrodkiem duszpastersko-wychowawczym, dlatego zamierzała osadzić tu jako gospodarzy księży salezjanów. Zwróciła się o zgodę do kard. Kakowskiego i do prowincjała zgromadzenia, jednak obie odpowiedzi były... odmowne. Zakonnicy nie chcieli konfliktu z kardynałem, który planował mianować proboszczem księdza diecezjalnego. Dopiero śmierć w 1930 r. i testament fundatorki, w którym zapisała swój majątek salezjaninowi kard. Hlondowi, Prymasowi Polski, rozwiązały problem. Prymas ofiarował „spadek” kard. Kakowskiemu, a ten zaprosił na wieczne czasy salezjanów do pracy w parafii.

Trzecim papieżem, który odwiedził świątynię był oczywiście Jan Paweł II, który 8 czerwca 1991 r. tutaj zainaugurował prace II Synodu Plenarnego.

ALICJA WYSOCKA
(korzystałam z opracowania ks. Kazimierza Franczaka SDB pt. „Bazylika Najświętszego Serca Jezusa w Warszawie”)

WARTO WIEDZIEĆ

Bazylika ma 65 metrów długości, 30 m szerokości, wysokość nawy głównej wynosi 22 m. Budowla jest dwupoziomowa: dolny kościół może pomieścić 10 tys. wiernych. Do świątyni prowadzą monumentalne schody, portyk zdobiony masywne kolumny. W 1939 r. umieszczono w tympanonie płaskorzeźby przedstawiające adorację Najświętszego Serca Pana Jezusa. Po wojnie pracami nad wystrojem bazyliki kierował prof. Stanisław Marzyński. W 1946–1948 ułożono posadzkę w nawie głównej o powierzchni 1150 mkw. według projektu S. Marzyńskiego i ks. Wincentego Kiliána, salezjanina. Po lewej stronie głównego wejścia znajduje się epitafium kard. Hlonda, ufundowane przez Polonię amerykańską. Po prawej stronie natomiast płaskorzeźba zadekorytowana Ojcu Świętemu w XX rocznicę pontyfikatu. Prezbiterium świątyni zdobi pozłacana mozaika przedstawiająca czcicieli Serca Jezusa: Jana Bosko, Piusa X, Franciszka Salezego, Jana Eudesa, św. Jana Ewangelistę, Longinusa, św. Marię Małgorzatę Alacocque, św. Wojciecha i św. Władysława z Gielniowa. Wysoką absydę zamyka portret Chrystusa zmartwychwstałego z otwartym Sercem. Autorem i wykonawcą mozaiki jest ks. Wincenty Kilian. Z lewej strony świątyni znajduje się kaplica Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych – obecnie gruntownie remontowana. W latach 1997–1998 przy bazylice wybudowano wieżę.

Nad wejściem do świątyni klucze Piotrowe – znak „firmowy” bazyliki